

مقایسه جایگاه درس تربیت بدنی در آموزش و پرورش ایران با کشورهای دیگر

عبدالله کمالی^۱، احمدنور عبدالله زاده^۲، سهیلا عبدالله زاده^۳

کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه ملایر

^۱ اداره آموزش و پرورش شهرستان بندرلنگه، بخش مهران، آموزگار ابتدایی دبستان ایثار روستای کونه.

Kamali bastaki@gmail.com

۰۹۱۷۹۴۹۳۱۰۷

^۲ کارشناسی تربیت بدنی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران

اداره آموزش و پرورش شهرستان بستک، دبیر تربیت بدنی مقطع متوسطه

Ahmad.ad.2265@gmail.com

۰۹۱۷۶۵۵۰۳۴۶

^۳ کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه آزاد واحد بستک

اداره آموزش و پرورش شهرستان بستک، آموزگار ابتدایی دبستان رسالت روستای چاه سرمه

Soheyl.iran20@gmail.com

۰۹۱۷۹۹۵۴۵۰۷

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی مقایسه جایگاه درس تربیت بدنی در آموزش و پرورش ایران با کشورهای دیگر بود. روش پژوهش به صورت مروری و با استفاده از پایگاه های داده و منابع علمی اخیر جهت تبیین تفاوت ها و شباهت ها و همچنین نقاط قوت و ضعف درس تربیت بدنی در آموزش و پرورش ایران با سایر نقاط جهان بود. یافته ها نشان داد که مسائل مربوط به تجهیزات و ایمنی آنها، نقشه راه و برنامه عملی، ساختار و ارزشیابی درس تربیت بدنی و کمبود تعداد و لزوم ارتقای تخصص معلمان از جمله عوامل مهم بودند که بایستی به آنها توجه ویژه نمود. همچنین توجه به بعد معرفتی و اخلاقی در ورزش، نگاه کل نگرانه و گذراندن تعداد واحد و سالهای مناسب برای معلمان حیطة تربیت بدنی از جمله نقاط مثبت جذب نیروی تربیت بدنی در آموزش و پرورش ایران بود.

کلید واژه: تربیت بدنی، آموزش و پرورش

۱- مقدمه:

آموزش و پرورش مهمترین نهاد تربیتی جامعه پس از خانواده بوده و محتوا و روش تدریس آن نقش مهمی در تعلیم و تربیت نسل آینده خواهد داشت. کشورهای مختلف سعی بر آن دارند که یک برنامه جامع آموزشی و پرورشی برای آمادگی دانش آموزان برای ورود به بازار حرفه ای، ایجاد تحول در حوزه های مختلف و رسیدن به یک ایده آل رشد فردی برای مدارس شان داشته باشند. در این بین کشور ایران نیز تلاش کرده تا با ارائه سند تحول بنیادین باعث تغییر و تحول در آموزش گردد (مظفری، ۱۳۹۹). تمرکز اصلی برنامه آموزشی ایران مانند سایر نقاط جهان روی سنین ابتدایی است که تغییرات اساسی را به خود دیده است. بیشتر دروسی مانند ریاضی، فارسی، مطالعات و غیره طوری طراحی شده تا ارتباطات جامعی هم بین دروس همان سال و هم با کتب سالهای بعدی به حداکثر برسد. علی رغم سازمان یافتگی دروس و ارتباط بیشتر آنها به نسبت گذشته اما هنوز برخی از مواد درسی اهمیت شان را آن طور که باید بازیابی نکرده اند که عمدتاً از مجموعه های عملی و مهارت محور هستند و یکی از مهمترین آنها تربیت بدنی و ورزش است (صباح، ۱۳۹۶). اهمیت تربیت بدنی به حدی است که اگر اهمیت آن در مدارس و ذهنیت دانش آموزان حیاتی تلقی نشود احتمال دارد که به یک باور فرهنگی درمورد کم اهمیت بودن ورزش و نقش آن در سلامتی افراد منتهی شود (حسینی، ابرقویی،

خسروانیان و ابراهیمی، ۱۳۹۷). نتایج پژوهش سپهری (۱۳۹۹) نشان داد که امکانات آموزش و پرورش بسیار کم است. در واقع مسئولان آموزش و پرورش به علت کمبود فضا و زمان مناسب تلاش میکنند مشکلات آموزشی را حل کنند و برای مسائل پرورشی وقت چندانی ندارند. در واقع می توان گفت که با وجود گذر زمان و تحول بنیادین در آموزش و پرورش هنوز واحد تربیت بدنی نتوانسته به رشد مطلوب خود در ساختار آموزشی دست یابد. نظر به اینکه ضرورت دارد تا کم و کیف اهمیت این درس از طریق مقایسه آن با آموزش و پرورش کشورهای دیگر بهتر شناخته می شود، پژوهش حاضر به دنبال این هدف می باشد.

در این بخش از آخرین پیشینه ها و بررسی های انجام شده در خصوص هدف پژوهش استفاده شده است.

۱- پتری و کلارکین فیلیپس^۱ (۲۰۱۸) در بررسی با هدف بررسی روش تدریس و کاربست های تدریس تربیت بدنی در دوره ابتدایی که روی ۶۵ مرکز ابتدایی و پیش دبستانی انجام گرفت دریافتند که نقطه قوت این مراکز وجود امکانات ورزشی در این مراکز بوده است. همچنین بیشتر معلمان تربیت بدنی مدلی محدود از آموزش این درس را برآورده می کنند و عمدتاً بر حرکات پایه و ورزش حرفه ای تکیه دارند و کمتر بر اشتیاق و لذت کودکان از ورزش تاکید می کنند. همچنین این معلمان تصورات محدودی از بدن سالم یا ورزش متمرکز داشته و آموزش به صورت کلی می باشد.

۲- سپهری (۱۳۹۹) در پژوهشی با هدف بررسی عدم توجه به تربیت بدنی در برنامه درسی هفتگی مدارس و عوامل تاثیر گذار بر آن نشان داد که کم توجهی به زنگ ورزش دو دلیل عمده دارد؛ ۱- مشکلات مربوط به درون مدرسه ۲- مشکلات مربوط به بیرون مدرسه همچنین نگاه بیشتر دانش آموزان به ورزش نگاهی درسی است که نمره صرف. همچنین دانش آموزان و معلم تعریف محدودی از ورزش در حد بازی با توپ یا راکت داشتند. نتایج دیگر نشان داد عمده مشکلات، وضعیت مالی و کمبود امکانات است که به کمرنگ شدن زنگ ورزش در مدارس می انجامد. نتایج تحقیق نشان داد که وجود معاونت تربیت بدنی و سلامت در آموزش و پرورش و پشتوانه قوی بوده و معلمان بایستی از نظر امکانات تامین باشند.

۳- پژوهشی از یانگ^۲ (۲۰۱۸) که با هدف مقایسه سرمایه گذاری مفاهیم آموزشی سیاست تربیت بدنی مدارس با تحلیل جهت هدف نهایی آن در کره جنوبی و انگلیس انجام شده بود نشان داد که خط مشی تربیت بدنی نقش مهمی در خروجی کار دارد. مدارس کره جنوبی فلسفه شان بر اساس دو گروه دانش آموز عمومی و ورزشکار (با استعداد) بوده که برای دانش آموزان عمومی شاد زیستن و و سبک زندگی برای دانش آموزان ورزشکار به عنوان هدف تعیین شده است. در حالی که این سیاست در انگلستان به دنبال ترویج مشارکت در ورزش های رقابتی از طریق پیوند مدرسه و جامعه است.

۴- ملیجی، علی عسگری، آقایی و جوادی پور (۱۳۹۷) در پژوهشی با هدف، شناسایی و تحلیل برنامه درسی دوره پیش دبستانی کشورهای آمریکا، استرالیا، انگلستان، کانادا، چین و ایران، از منظر درس تربیت بدنی دریافتند که که همه کشورهای مورد مطالعه اقدام به تدوین برنامه جامعی برای درس تربیت بدنی دوره پیش دبستانی کردند. آن ها در برنامه درسی تربیت بدنی خود عناصر برنامه درسی را به خوبی تبیین کردند. در مقابل، ایران فاقد یک برنامه درسی جامع تربیت بدنی برای دوره پیش دبستانی بود. بنابراین، با توجه به نتایج به دست آمده و با هدف کیفیت بخشی به برنامه درسی این دوره پیشنهاد شد تا برنامه درسی جامعی برای درس تربیت بدنی دوره پیش دبستانی ایران تدوین شود. همچنین، پیشنهاد شد که در تدوین این برنامه به اصول و مبانی، اهداف، نتایج، محتوا، روش های تدریس و ارزشیابی، زمان، فضا و تجهیزات مناسب برای درس تربیت بدنی و آموزش و جذب مربیان کارآموز توجه شود.

۵- مطالعه هولی^۳ (۲۰۲۱) که با هدف بررسی تجربیات معلمان از آموزش و یادگیری در طول دوران کرونا و مکانیسم های بکار برده شده در آموزش آنلاین نشان داد که معلمان تربیت بدنی در کشورهای توسعه یافته مانند ایالات متحده، کره جنوبی، چین و نیوزیلند در زمان بحبوه کرونا و قرنطینه جهانی که منجر به آموزش اجباری به شکل آنلاین شد، توانستند با عبور از روش های سنتی تدریس، با شرایط جدید کنار بیایند. این معلمان انعطاف پذیری، ارتباط موثر، حمایت اجتماعی و عاطفی و اشتیاق بیشتری را در کلاس خود نشان دادند.

۲- روش شناسی:

با توجه به هدف نهایی پژوهش، روش از نوع توصیفی و بر مبنای مقاله مروری است. در این روش از بررسی میدانی استفاده نشده و برای تحلیل نهایی بر منابع کتابخانه ای و نشریات و پایگاه های داده ای استفاده خواهد شد. در پژوهش حاضر با استفاده از بررسی مقالات مقایسه و تحلیلی در

1 - Petrie & Clarkin-Phillips

2 - Jung

3 - Howley

خصوصاً واحد تربیت بدنی در آموزش و پرورش کشورهای مختلف به مقایسه و تبیین تفاوت ها پرداخته و در نهایت از درون این مقالات، عواملی به عنوان نتیجه و تجزیه و تحلیل بیان شدند.

۳- بحث درباره یافته ها:

الف) تجهیزات آموزش تربیت بدنی

تربیت بدنی کودکان در محیط های اولیه کودکی همیشه با تاکید بر بازی بایستی انجام که به عنوان پایه ای برای رشد کودک (آموزش حرکتی، رشد شناختی، عملکردهای اجتماعی، رشد عاطفی) در نظر گرفته می شود. بیشتر کشورهای توسعه یافته که بخاطر افزایش رفاه اجتماعی ممکن است درگیر کم تحرکی و چاقی شده باشند بر روی درس تربیت بدنی بخصوص در سنین ابتدایی تاکید ویژه ای دارند. پژوهشی از پتری و کلارکین - فیلیپس (۲۰۱۸) در کشور نیوزیلند نشان داد که برنامه های تربیت بدنی پیش دبستانی دستیابی به یک مدل محدود از سلامت و فعالیت بدنی را تقویت می کنند که بیشتر متکی به معلم است. آموزش و پرورش نیوزیلند در مقایسه با کشورهای دیگر نظیر آسیای شرقی، از نظر مهارت های محاسباتی و ریاضی تمرکز کمتری دارند اما اکثر مدارس این کشور از آکادمی های ورزشی و فرهنگی مناسب نظیر سالن های برگزاری همایش و زمین های ورزشی برخوردار هستند. در مقایسه با ایران نظام آموزشی نیوزیلند کمتر متمرکز بوده و فقط نظارت کلی آن برعهده نظام آموزش و پرورش است (عصاره و بهادر مطلق، ۱۳۹۵). در واقع استدلال کلی نظام آموزشی نیوزیلند بر آن است که تمرکز گرایي کمتر موجب مشارکت مالی بیشتر بخش خصوصی خواهد شد که باعث شده توسعه تجهیزاتی مدارس از قبیل امکانات ورزشی تسریع گردد. همانگونه که ذکر شد امکانات ارائه شده برای درس تربیت بدنی مدارس در ایران پایین می باشد. البته لازم به ذکر است که توسعه قابل توجهی در امر ورزش انجام شده و بسیاری از شهرها و بخش های کوچک در ایران به زمین بازی یا سالن ورزشی مجهز شده اند. اما وجود این امکانات هنوز به حدی نرسیده که بتوان به طور تخصصی تری به تربیت بدنی مدارس نگاه کرد (سپهری، ۱۳۹۹). همچنین ذکر این نکته نیز اهمیت دارد که اگرچه از نظر تمرکز، آموزش و پرورش ایران در درس تربیت بدنی متمرکزتر از نیوزیلند است اما با اکنون با توجه به مستقل شدن معاونت تربیت بدنی از زیر مجموعه معاونت پرورشی تمامی فعالیت ها برنامه های این درس در آموزش پرورش در حال تحول ارتقا جایگاه ورزش بوده و در مدارس از طریق تعامل تخصصی بین معلم و دانش آموزان بیشتر شده است (شعبانی فحبی، ۱۳۹۶).

ب) نقشه راه و برنامه عملی

البته لازم به ذکر است که تجهیز مدارس جهت تقویت درس تربیت بدنی یکی از عوامل موثر بوده و بسیاری از کشورها به نحوی به دنبال نوعی فلسفه هستند. برای مثال در پژوهشی از یانگ (۲۰۱۸) که با هدف مقایسه سرمایه گذاری مفاهیم آموزشی سیاست تربیت بدنی مدارس با تحلیل جهت هدف نهایی آن در کره جنوبی و انگلیس انجام شده بود دریافتند که خط مشی تربیت بدنی مدارس در کره با هدف برای دانش آموزان عمومی شاد زیستن و و سبک زندگی برای دانش آموزان ورزشکار تقسیم می شود. در حالی که این سیاست در انگلستان به دنبال ترویج مشارکت در ورزش های رقابتی از طریق پیوند مدرسه و جامعه است. در نتیجه مقایسه پیچیدگی گفتمان های مختلف از نظر شکل روی رسیدن به ایده آل ها (مانند رشد اخلاقی، سلامت، ورزش) مشخص می کند که سبک آموزش و ورزش انگلستان برای رقابت و حضور در میادین بین المللی و سبک کره برای ترویج سلامت جسم و روان بدون توجه ویژه به پرورش جهت افتخار آفرینی ورزشی است. پژوهشی دیگر اهداف نهایی و ایده آل درس تربیت بدنی دو کشور چین و کره جنوبی را لیست بندی کرده بود. طبق یافته ها برای چین مشارکت ورزشی، مهارت در ورزشهای مختلف، ارتقای سلامت جسمی و روحی و سازگاری اجتماعی بوده و برای کره جنوبی تقویت فعالیت و سلامت جسمی، برانگیختن چالش پذیری در دانش آموزان، فعالیت های رقابتی، بهبود عملکرد و اهداف اجتماعی مانند مشارکت بود. (دینگ، ۲۰۱۹). اهداف برنامه درسی تربیت بدنی در مدارس ابتدایی در کره جنوبی در تنوع آشکار می شود، در حالی که جهت گیری برنامه درسی تربیت بدنی در چین هنوز نسبتاً سنتی است. در واقع کره جنوبی با گزینش دانش آموزان مستعد با عادی ورزش را به دو گروه تبدیل کرده است در حالی که در چین یک سیاست کلی برای همه وجود دارد. این مسئله در مورد ورزش انگلستان با چین مشترک است. در ایران نیز بیشتر ساعت های آموزش و پرورش صرف یک برنامه جامع می شود و کمتر دانش آموزان مستعد به طور ویژه و جداگانه تعلیم می بینند. همچنین پژوهش آزادی، محمدی میرعزیزی و بیگ محمدی (۱۳۹۵) نشان داد که در تعریف ساختار آموزشی از تربیت بدنی صرفاً به رشد و پرورش جسمانی و رقابت کردن (مانند انگلستان) تکیه ندارد بلکه بر توجه به ابعاد روانی و شخصیتی و سازگاری اجتماعی براساس ارزش های بومی و فرهنگی ایران تاکید کرده است که نشان می دهد از منظر تئوری، درس تربیت بدنی در ایران یک مفهوم چند بعدی بوده و نگاه کل نگرانه دارد. اما چالش اصلی در ایران، وجود یک برنامه جامع و عملی است. همانطور که در پژوهش ملیجی و همکاران (۱۳۹۷) که با

هدف شناسایی و تحلیل برنامه درسی ایران و مقایسه آن با چند کشور ایالات متحده، استرالیا، انگلیس، کانادا و چین انجام گرفت، بیان شد که در مقابل این کشورها، ایران از نظر عملی، فاقد برنامه جامع برای درس تربیت بدنی در سنین ابتدایی و پیش دبستانی می‌باشد.

ج) کمبود تعداد و تخصص معلمان

یکی از عوامل مهم علاوه بر بافت و امکانات، میزان تخصص و مهارت معلمان ورزش در کار خودشان است. مطالعه دیگر از هولی (۲۰۲۱) نشان داد که معلمان تربیت بدنی در کشورهای توسعه یافته مانند ایالات متحده، کره جنوبی، چین و نیوزیلند در زمان بحبوه کرونا و قرنطینه جهانی که منجر به آموزش اجباری به شکل آنلاین شد، توانستند با عبور از روش های سنتی تدریس، با شرایط جدید کنار بیایند. در واقع مهارت های بالای معلمان از نظر آشنایی با رسانه و بروز بودن با روش های تدریس آنلاین زمینه ساز این امر شده که در پژوهش های مختلف یکی از چالش های آموزش مجازی همین مورد عنوان شد (کمالی و عبدالله زاده، ۱۳۹۹؛ مصیبی اردکانی، رضایور میرصالح و بهجتی اردکانی، ۱۴۰۰). به واقع یکی از عوامل مهم احتمالی می تواند میزان سواد و مهارت معلمان و بروز بودن آن ها باشد. مطالعات نشان می دهد که معلمان با مهارت و دانش بالا در تربیت بدنی بهتر می توانستند از آسیب های احتمالی دانش آموزان جلوگیری کنند (مولایی، ۱۳۹۹). پژوهشی در ایران نشان داد که از نظر اشتراکی همه کشورها از جمله ایران طول دوره مشخص ۴ الی ۵ ساله با یک سال مهارت آموزی دارند. اما از نظر افتراق، ایران تنها کشوری بوده که دوره های کارشناسی آن کاملا متمرکز اجرا شده و مسیرهای محدودی را برای ورود به حرفه معلم ورزش در نظر گرفته است. همچنین برنامه های آموزش معلم تربیت بدنی آمریکا و انگلیس از تنوع و انعطاف بیشتری برخوردار است. در حالی که ایران، چین و مالزی تنوع کمتری را اعمال کرده اند. همچنین تجارب زیسته و کار عملی معلمان ایران کمتر از ایالات متحده، انگلیس و ژاپن است (مهرپور، هنری و کارگر، ۱۳۹۹). علی رغم این مسئله در بسیاری از مدارس ابتدایی بخصوص در مدارس روستایی و چندپایه، خلا یک معلم تخصصی برای تربیت بدنی کاملا مشهود بوده و کمبود معلم نیز منجر به آن شده تا در بسیاری مناطق محروم از سرباز معلمان، حق التدریس یا دیگر طرح های آموزش و پرورش که جذب اضطراری را اعمال می کند، استفاده گردد. این گروه معلمان دوره مهارت آموزی کمتر و فشرده تری دارند و کار عملی آنها بسیار پایین تر است (اصغری زاده کوئی و همکاران، ۱۳۹۸).

د) ساختار و ارزشیابی درسی تربیت بدنی

در کنار عوامل محیطی و معلمان و فلسفه آموزشی، محتوای درسی و سازماندهی مناسب آن اهمیت ویژه ای دارد. به طور معمول در سیستم آموزش و پرورش ایران دروس نظری مانند ریاضی، فارسی و علوم از سازماندهی مناسبی برخوردار هستند و تلاش شده تا یک کل منسجم را در طول دوره ۱۲ ساله همراه با تکرار و مرور بوجود آورد تا یادگیری دوام بیشتری داشته باشد. اما درس تربیت بدنی و زنگ ورزش عمدتاً یک ساعت تفریحی بوده و دستور العمل یا کتاب خاصی برای آن وجود ندارد. البته که معلم می تواند از منابع کتابی مورد تایید آموزش و پرورش استفاده کند اما مانند دروس دیگر از یک سیستم متمرکز بهره کمتری برده است (رضایی، ۱۳۹۴). مطالعه هاشمی، خطیبی، حجابریا و عالم (۲۰۲۱) که با هدف مقایسه سیستم آموزش تربیت بدنی ایران با ایالات متحده، آلمان، استرالیا و ژاپن انجام گرفت نشان دادند که علی رغم محدودیت های تجهیزاتی، خلا وجود یک پروتکل به هم پیوسته از ابتدایی تا متوسطه در ایران مشهود است. محتوای درس تربیت بدنی دوره های مدرسه شامل تغذیه، ایمنی، وضعیت بدنی، مهارت ورزشی و بهبود حرکات (حرکات اصلاحی است) که به طور کلی یک آمادگی جسمانی کلی و مطلوب را طلب می کند. ورزش های مورد تاکید شامل فوتسال، بدمینتون، تنیس روی میز و والیبال و در مواردی هندبال هستند. اما در برنامه ایالات متحده محتوای تربیت بدنی دارای دو بخش عمومی و تخصصی است که در بخش عمومی مهارت های سلامتی (مشابه ایران) به همراه مهارت زندگی مانند همکاری، خودکنترلی و تنظیم هیجان بوده و در بخش تخصصی مهارت های تخصصی ورزشی هستند که به خاطر داشتن امکانات بیشتر ورزش های وسیع تری نظیر شنا، گلف، ژیمناستیک و غیره را نیز پوشش می دهند. در آلمان علاوه بر محتوای عمومی، در بحث تخصصی به تشویق و ترویج ورزش ها برای قهرمانی در المپیک است (تاکید رقابتی بین المللی، مانند فلسفه انگلستان). استرالیا علاوه بر مباحث عمومی به حرکت شناسی و آناتومی به طور تخصصی تری می پردازد و در ژاپن نیز ارتقای سلامت و کسب مهارت اجتماعی و همکاری اهمیت بیشتری از رقابت دارد. نکته جالب اینکه در این پژوهش مشخص شد توجه به ورزش های با منشا فرهنگی و ملی اهمیت بیشتری دارد که نکته حائز تفاوتی به نسبت آموزش تربیت بدنی ایران است. در آمریکا ورزشهایی مانند بسکتبال، بیس بال و فوتبال آمریکایی توجه رسانه ای و عمومی بیشتری را جلب کرده اند. همچنین در ژاپن ورزشهای رزمی و کشتی خاص شرقی (سومو) نیز در بحث تخصصی آموزش داده می شود. این در حالی است که در ایران ورزشهای عمدتاً با منشا بومی یا با مدال آوری بیشتر (مشابه عملکرد آلمان) مانند کشتی، کبدی و غیره کمتر مورد توجه بوده که به عبارتی ارتباط کمی بین آموخته های تربیت بدنی مدرسه با گرایش های ورزشی آینده جهت پیشرفت در المپیک وجود دارد.

در کنار ساختار برنامه درسی بایستی ارزشیابی را نیز مورد توجه قرار داد. در واقع ارزشیابی بررسی میزان موفقیت خروجی درس برای زندگی آتی از نظر شخصی و حرفه ای قلمداد می شود (مظفری، ۱۳۹۹). مطالعه حیدرزاده جزی و درخشان جزی (۱۳۹۹) نشان داد روشهای ارزیابی در کشور های

آلمان، ژاپن، کانادا ارزیابی براساس مشاهده عملکرد مهارتی در حین بازی می باشد. در کشور چین ارزیابی بر اساس مشاهده عملکرد مهارتی در حین بازی و پایان کلاس، آزمون آمادگی جسمانی با استاندارد های ملی یا استانی یا کلاسی، آزمون کتبی یا شفاهی در حیطه شناختی است. در ایران ارزیابی بر اساس مشاهده عملکرد مهارتی در پایان کلاس، آزمون آمادگی جسمانی با استاندارد های ملی یا استانی یا کلاسی، آزمون کتبی یا شفاهی در حیطه شناختی و مشاهده رفتار در حین کلاس در حیطه عاطفی می باشد. در بسیاری از کشورها ورزش مدارس پلی برای رسیدن به بزرگترین موفقیت های ورزشی قلمداد میشود. در سراسر کشور چین کارگروه های ویژه ای برای نظارت بر ورزش مدارس سراسر کشور تشکیل شده است. این کارگروه وظیفه دارد ابتدا شرایط جسمانی دانش آموزان را بررسی کند، سپس بر همین اساس استعدادهای ورزشی دانش آموزان را در رشته های مختلف ورزشی محک بزند. اکنون روالی که در مدارس چین وجود دارد در مدارس آمریکا هم دیده می شود. زنگ ورزش در مدارس ژاپن علی رغم عمومیت ورزش (تقویت شایستگی جسمی و رشد اجتماعی) شروعی برای شکل دادن قهرمانان آینده ژاپن در المپیک و جهان است. در سوئد یک دانش آموز ورزشکار تا ۱۸ سالگی علاوه بر برخورداری از انواع امکانات رایگان کمک آموزشی از تمام تسهیلات ورزشی رایگان نیز بهره می برد. در انگلستان دانش آموزان مستعد در رشته های مختلف ورزشی به مدارس ویژه فرستاده می شوند که شکلی از تاکید بر رقابتی بودن فلسفه آموزشی است. همچنین در همه کشورهای نامبرده ورزش هایی همچون ژیمناستیک و شنا در مدارس اجباری و آموزش آن به دانش آموزان در اولویت قرار دارد. در کل ساختار برنامه درسی در تربیت بدنی مدارس پرورش همه جانبه انسان در تمام ابعاد فکری، روحی و جسمی است و بیشتر بر ارتقای روحیه ورزشکاری به جای رسیدن به قهرمانی صرف و شهرت تاکید دارد. همچنین با ارائه ورزش های گروهی سعی شده تا روحیه همکاری، تعامل و دوستی را در بین دانش آموزان تقویت کنند (ملکی و شریفیان، ۱۳۹۱). اما در آموزش و پرورش زمینه و زیرساخت خاصی برای تربیت یک دانش آموز مستعد جهت کسب مدال آنطور که در کشورهای دیگر ذکر شده، وجود ندارد و صرفا ایده آل ورزشی یک رویکرد براساس اخلاق، معنویت و جوانمردی در عین همکاری و سلامت جسمی می باشد. اگرچه در رویکرد سند تحول بنیادین استعداد یابی به طور ویژه مورد تاکید قرار گرفته اما زیرساخت عملی آن هنوز تکمیل نشده است (خورند، ۱۳۹۱).

۴- نتیجه گیری:

هدف پژوهش حاضر بررسی مقایسه ای جایگاه درس تربیت بدنی در آموزش و پرورش ایران با کشورهای دیگر بود. با توجه به هدف پژوهش از مطالعه مروری و با داده های تطبیقی و مقایسه ای پیشینه های اخیر جهت تجزیه و تحلیل یافته ها استفاده گردید. پس از بررسی یافته ها مشخص شد عواملی تجهیزات آموزش تربیت بدنی، فلسفه و برنامه عملی تربیت بدنی، تخصص معلمان و ساختار درسی و ارزشیابی به عنوان عناوین و عوامل اصلی در مطالعات اخیر شناخته شده اند. نقاط قوت آموزش و پرورش ایران در بحث تربیت بدنی شامل رویکرد معنوی و اخلاقی در ورزش (تکیه بر جوانمردی و اولویت دهی به آن به جای کسب شهرت و مقام)، مدت زمان مناسب گذراندن دروس تخصصی برای معلمان به نسبت کشورهای پیشرفته و نگاه کل نگرانه و همه جانبه به انسان در تربیت بدنی هم از بعد روحی و هم جسمی است (عصاره و بهادر مطلق، ۱۳۹۵؛ آزادی و همکاران، ۱۳۹۵؛ مهرپور و همکاران، ۱۳۹۹). نقاط قابل تامل و ضعف که بایستی در صدد رفع آن برآمد شامل کمبود تجهیزات تخصصی ورزش، بروز نبودن معلمان از نظر سواد رسانه ای و دانش تخصصی و همچنین کمبود معلمان بخصوص در نقاط دوردست و روستایی جهت جلوگیری از آسیب و آموزش تخصصی، کمبود تجهیزات ایمنی برای کاهش آسیب دانش آموزان که زمینه ورزشهای تخصصی را کمرنگ تر می کند، عدم اتصال تربیت بدنی با ورزش حرفه ای در آینده هم از نظر داخلی و هم بین المللی و تخصصی نکردن ورزش برای دانش آموزان مستعد و عادی بود (یانگ، ۲۰۱۸؛ پتری و کلارکن - فلیپس، ۲۰۱۸؛ اصغری زاده کوئی و همکاران، ۱۳۹۸؛ ملیچی و همکاران، ۱۳۹۷؛ دینگ، ۲۰۱۹؛ هاشمی و همکاران، ۲۰۲۱). اگرچه اگر بخواهیم سازمان آموزش و پرورش ایران را با عملکرد خودش در گذشته مقایسه کنیم پیشرفت های قابل توجهی داشته که می توان به تخصصی شدن معاونت آن در آموزش و پرورش، بیشتر شدن سالن های ورزشی، ارتقای ایمنی با قرار دادن کف پوشها و چمن های مناسب جهت جلوگیری از آسیب، نگاه مثبت و با اهمیت تر به درس ورزش از نظر معلمان و قرار گرفتن توجه بیشتر درس تربیت بدنی در سند تحول بنیادین اشاره کرد (رضایی، ۱۳۹۴).

۵- پیشنهادات:

با توجه به یافته پژوهش حاضر پیشنهادهایی را می توان مطرح نمود. اول اینکه بایستی ایمنی و تجهیزات مدارس بازبینی دقیق تر شده و مصالح فرسوده یا ناکارآمد را جایگزین نمود. دوم اینکه با توجه به یافته حاضر در خصوص اهمیت تربیت بدنی جهت پرورش استعدادهای ورزشی پیشنهاد

می شود که تعامل بیشتری از جانب آموزش و پرورش با هیئت های ورزشی استانی و شهرستانی انجام شود تا بتوان استعداد های ورزشی را هم از نظر تحصیلی و هم از نظر ورزشی تعلیم داد. سومین پیشنهاد برگزاری دوره هایی مانند حرکت شناسی، آناتومی و غیره برای معلمان ورزش، بخصوص در مقطع ابتدایی جهت ارتقای دانش و مهارت است. امید است با همت والا، شاهد ارتقای اهمیت این واحد درسی در آینده باشیم.

منابع

- آزادی، محمد؛ محمدی میرعزیزی؛ محمدرضا؛ و بیگ محمدی، نوذر (۱۳۹۵). مفهوم تربیت بدنی در مدارس، دومین همایش ملی علوم ورزشی و تربیت بدنی ایران، تهران.
- اصغری زاده کوئی، فهیمه؛ عسکری زاده کوئی، ملیحه؛ عسکری زاده کوئی، صادق. (۱۳۹۸). بررسی چالش‌ها و فرصت‌های کلاس‌های چند پایه، کنفرانس ملی پژوهش‌های حرفه‌ای در روانشناسی و مشاوره با رویکرد دستاورهای نوین در علوم تربیتی و رفتاری «از نگاه معلم»، میناب.
- حسینی، سید مجتبی؛ اکرمی ابرقویی، موسی؛ خسروانیان، سجاد؛ و ابراهیمی، محمد حسن. (۱۳۹۷). بررسی نقش ورزش در روابط اجتماعی و یادگیری دانش آموزان، پنجمین همایش ملی علوم ورزشی و تربیت بدنی ایران، تهران.
- حیدرزاده جزی، بهزاد؛ درخشان جزی، سمانه. (۱۳۹۹). بررسی تطبیقی تربیت بدنی آموزش و پرورش در ایران و سایر کشورها، سومین همایش ملی دستاوردهای ورزش دانش آموزی، سنندج.
- خورد، محمدتقی. (۱۳۹۱). رویکرد سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در حوزه استعدادیابی ورزشی در مدارس، دومین همایش ملی استعدادیابی ورزشی، تهران.
- رضایی، رضا. (۱۳۹۴). سیر تحول تربیت بدنی در نظام آموزش و پرورش، اولین همایش ملی علوم ورزشی نوین، ورزش حرفه‌ای و ارتقای تندرستی، گنبد کاووس.
- سپهری، مینا. (۱۳۹۹). بررسی عدم توجه به تربیت بدنی در برنامه درسی هفتگی مدارس و عوامل تاثیر گذار بر آن، سومین همایش ملی دستاوردهای ورزش دانش آموزی، سنندج.
- شعبانی فحبی، معصومه. (۱۳۹۶). جایگاه تربیت بدنی در مدارس ابتدایی، همایش ملی آسیب شناسی نظام آموزشی کشور، تبریز.
- صباح، فاطمه. (۱۳۹۶). چالش‌های کلی مدیریت آموزش تربیت بدنی در نظام آموزشی ایران، دهمین کنفرانس بین المللی اقتصاد و مدیریت، رشت.
- عصاره، علیرضا و بهادر مطلق، غلام. (۱۳۹۵). مطالعه تطبیقی نظام‌های آموزشی جمهوری اسلامی ایران و نیوزلند، سومین کنگره علمی پژوهشی سراسری توسعه و ترویج علوم تربیتی و روانشناسی، جامعه‌شناسی و علوم فرهنگی اجتماعی ایران، تهران.
- کمالی، عبدالله؛ عبدالله زاده، سهیلا. (۱۳۹۹). تعلیم و تربیت مجازی و چالش‌های آن در عصر حاضر آموزش و پرورش ایران، اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت، میناب.
- مصیبی اردکانی، ملیحه؛ رضا پور میر صالح، یاسر؛ بهجتی اردکانی، فاطمه. (۱۴۰۰). مشکلات و چالش‌های آموزش مجازی در دوران شیوع ویروس کرونا در مقطع ابتدایی، آموزش پژوهی، ۷(۲۷)، ۶۵-۷۹.
- مظفری، جمشید. (۱۳۹۹). ورزش آموزشی (ورزش مدارس، ورزش تعلیم و تربیتی) زیر بنای ورزش ایران، اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت، میناب.
- ملکی، احسان؛ شریفیان، اسماعیل. (۱۳۹۱). واکاوی نقش تربیت بدنی مدارس در تحقق گزاره‌های ارزشی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، هشتمین همایش بین المللی تربیت بدنی و ورزش، دانشگاه شهید باهنر، کرمان.

ملیجی، مرتضی؛ علی عسگری، مرتضی؛ آقایی، نجف؛ جوادی پور، محمد. (۱۳۹۷). مطالعه تطبیقی برنامه درسی دوره پیش دبستانی ایران و چند کشور منتخب از منظر درس تربیت بدنی، پژوهش در ورزش تربیتی، ۶(۱۴)، ۲۷۷-۳۰۰.

مهر پور، علی اصغر؛ هنری، حبیب؛ کارگر، غلامعلی. (۱۳۹۹). آماده سازی معلم تربیت بدنی: مطالعه تطبیقی آمریکا، انگلیس، ژاپن، مالزی و ایران، رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی، ۸(۳۰)، ۲۳-۴۳.

Ding, F. (2019). A Comparative Study on the Current Situation of Physical Education Curriculum Reform in Primary Schools in China and South Korea, *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, volume 341 (5th International Conference on Arts, Design and Contemporary Education), 810-813.

Hashemi, S. H., Khatibi, A., Hojabrnia, Z., & Alam, S. (2021). A comparative study of physical education curriculum in Iranian high schools with selected countries (USA, Germany, Australia, Japan). *JETT*, 12(3), 10-20.

Howley, D. (2021). Experiences of teaching and learning in K-12 physical education during COVID-19: an international comparative case study. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 1-18.

Jung, H. (2018). Exploring the educational meaning of school physical education policy through international comparative study. *Korean Journal of Sport Science*, 29(3), 549-565.

Petrie, K., & Clarkin-Phillips, J. (2018). 'Physical education' in early childhood education: Implications for primary school curricula. *European Physical Education Review*, 24(4), 503-519.